

تهیه متون فرهنگی خواندن برای سطح متوسط فارسی آموزان غیرفارسی زبان

منصور ریاحی چلوئی^۱

چکیده:

زبان یکی از بزرگترین دستاوردهای بشر و نشانگر فرهنگ و شخصیت یک جامعه است. زبان نقش‌های متعددی را ایفا می‌کند. پرورش یابد و رضایت عاطفی در آنها ایجاد شود. دانستن زبان، افراد یک جامعه را قادر می‌سازد، با یکدیگر ارتباط برقرار کنند و آشنایی با زبان خارجی، ایجاد ارتباط، جوامع دیگر را امکان‌پذیر می‌سازد. اگر زبان نباشد فرهنگ نیز تا حدود زیادی معنا و مفهوم خود را از دست می‌دهد. اهمیت نهادهای زبانی، بیشتر از وسیله‌ای برای گفتگو است. اگر شخصی با الگوهای زبانی، واژگان و دستور یک زبان کاملاً آشنا باشد، اما شناختی از آداب و رسوم، عادت‌ها و ویژگی‌های اجتماعی که زبان در آن به کار می‌رود، نداشته باشد، برقراری ارتباط هرچند غیر ممکن نیست، اما به دشواری صورت می‌گیرد و اغلب به تعبیر نادرست و سوء تفاهم در موقعیت‌های گوناگون می‌انجامد، زیرا ممکن است نحوه بیان یا رفتار و یا حتی یک اصطلاح ساده در یک جامعه معنای ویژه‌ای داشته باشد و در جامعه‌ای دیگر مفهومی متفاوت و یا حتی متضاد را دربرگیرد. پس زبان تنها، مجموعه قواعد دستوری و واژگانی نیست، بلکه محدوده آن فراتر از واژه، جمله و پاراگراف است. اگر بخواهیم زبان را مطالعه کنیم به اجبار باید روابط اجتماعی، نحوه گفتار و رفتار را هم مورد مطالعه قراردهیم. در این مقاله سعی شده است تا از طریق خواندن دانش آموزانی که می‌خواهند زبان فارسی را یاد بگیرند، با مسائل فرهنگی حین خواندن متون با زبان و نقش آن آشنا شوند.

واژه‌های کلیدی: خواندن، متون فرهنگی، سطح متوسط، دانش آموز غیر فارسی زبان

مقدمه:

همواره از خواندن به عنوان یکی از مهمترین فعالیت‌های زبانی نام برده‌اند، زیرا مهارتی است که به سهولت قابل اجراست و از این طریق نه تنها می‌توان اطلاعات کسب کرد بلکه می‌توان زبان را نیز یادگرفت. به‌خصوص آن‌که بسیاری از زبان‌آموزان زبان را به‌این منظور می‌آموزند که بتوانند متون تخصصی خود را بخوانند و بفهمند و به تدریج زبان را نیز یاد بگیرند. با یادگیری خواندن درهای ورودی به دنیای اطلاعات و یافته‌های بشری باز شده و زبان‌آموز به شناخت بیشتر از محیط طبیعی و اجتماعی فرد نایل می‌شود. خواندن خود از دو مرحله کشف رمز یعنی شناسایی حروف و حصول معنا تشکیل می‌شود، یعنی در این مرحله زبان‌آموز با دیدن لغات و عبارات، علائم نوشتاری را به علامت‌های صوتی تبدیل کرده معنی و مفهوم آن‌ها را که روح و قلب مهارت خواندن است برداشت می‌کند (عصاره ۱۳۸۲: ۱۲).

رابطه فرهنگ و طبیعت:

مفهوم فرهنگ و طبیعت که جدای از یکدیگر و حتی گاهی مغایر هم تعبیر می‌شوند، از نظر جغرافی دانان مردود شمرده می‌شود زیرا این دو پدیده نه تنها جدا از یکدیگر نیستند، بلکه در رابطه با هم عملکرد دارند. به نظر جغرافی دانان، بشر بر این باور بوده است که، فرهنگ سمبلی از ارزش‌های معنوی است؛ و محیط در مقابل تلاش او تغییر پذیر است و بایستی بر مشکلاتی که طبیعت برای او ایجاد می‌نماید غلبه کند به هر حال طبیعت و فرهنگ مکمل یکدیگرند و هویت فرهنگی افراد تحت تأثیر محیط پیرامون آنها شکل می‌گیرد و خیلی از اوقات آثار و آفریده‌های دست ساز بشر سبب دلپذیر شدن محیط می‌شود و از این طریق طبیعت تحت تأثیر فرهنگ قرار می‌گیرد، به عبارت دیگر هرچند محیط طبیعی هنوز هم قدرتمند است، اما تسلط و حاکمیت با محیط فرهنگی است (رضوانی ۱۳۷۹: ۹۹). یکی از راه‌های دستیابی به فرهنگ صحیح نیز آشنا شدن مردم جهان با میراث فرهنگی و تاریخی یکدیگر و از طریق آن، دست یافتن به تفاهم بین المللی است، صنعت توریسم، از جمله ابزاری است که می‌تواند زمینه این آشنایی را فراهم آورد. بنابراین آنچه که تحت عنوان میراث فرهنگی به شمار می‌آید متعلق به یک جامعه نیست، بلکه به همه جوامع بشری تعلق دارد، حق دیدن آثار تاریخی و میراث فرهنگی از جنبه‌های مثبت صنعت توریسم است. دیدن آثار و پدیده‌ها نیز نتایج مثبتی دارد و آن اینکه موجب تبادل اطلاعات فرهنگی بین جوامع مختلف می‌گردد و رنسانس انسان و رنسانس منطقه‌ای را که از پیامدهای مثبت توریسم است بوجود می‌آورد.

میراث فرهنگی: در اشکال مختلف که زاینده استعداد و ذوق هنری است بروز می‌نماید و شامل آثار و ابنیه تاریخی، علوم فرهنگی، انسانی، اجتماعی، اسناد و مدارک علمی است؛ و نوشته‌های مکتوب و کتاب‌های قدیمی، خطوط و تصاویر منحصر به فرد، اشیاء عتیقه و صنایع دستی و موارد مشابه دیگر با ارزشهای کلی و جهانی که امروزه یادآور نبوغ و خلاقیت پیشینیان است در انحصار فرد یا گروه خاصی نیست. کمبود متون آموزشی مناسب و علمی برای زبان‌آموزان زبان فارسی بسیار مشهود است. یکی از مهم‌ترین و ضروری‌ترین بخش آموزش، تهیه متون آموزشی است. حال اگر این متون بر پایه فرهنگ گویشوران زبان فارسی باشد علاوه بر آموزش نکات فرهنگی، کمکی به فراگیری زبان فارسی نیز خواهد نمود. لذا با توجه به توضیحات فوق در این تحقیق سعی شده است تا متن‌های متنوعی درباره میراث فرهنگی کشورمان ایران تهیه و در اختیار کلیه گردشگران و ایرانشناسان علاقه‌مند به یادگیری زبان فارسی قرارگیرد و بتواند به عنوان ابزاری سودمند در جهت آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان مورد استفاده واقع شود.

سؤالات اصلی تحقیق:

۱. آیا متون تهیه شده مناسب سطح متوسط فراگیران زبان فارسی است؟
۲. آیا توصیف مکان‌های دیدنی و توریستی در ایران در قالب متن‌های خواندنی علاوه بر آموزش نکات فرهنگی به فراگیری زبان فارسی نیز کمکی می‌نماید؟
۳. آیا آموزش نکته‌های فرهنگی همزمان با پرورش مهارت‌های زبانی ضرورت دارد؟

فرضیه‌ها:

الف: متون تهیه شده مناسب سطح متوسط فراگیران زبان فارسی است.
 ب: توصیف مکان‌های دیدنی و توریستی در ایران در قالب متن‌های خواندنی به فراگیری زبان فارسی کمک می‌کند.

ج: آموزش نکته‌های فرهنگی همزمان با پرورش مهارت‌های زبانی ضرورت دارد.

ضرورت تحقیق:

یکی از این ابزار، برای زبان فارسی در جهان امروز می‌تواند ادبیات و هنر باشد. داستانهای بدیع، نمایشنامه‌های جذاب، فیلم‌های خوب تصنیف‌های زیبا (دارای موسیقی خوشایند و خواننده خوش صدا) اگرچنین ابزاری را عرضه کنیم، در همه جا کسانی خواهند بود که بخواهند این اثر را به زبان فارسی بخوانند، ببینند، بشنوند و در این راه زبان فارسی را فراگیرند. ابزارهای دیگر ما برای عرضه کردن جاذبه‌های گردشگری ایران است. براساس نتایج بررسی‌ها ایران از نظر دارا بودن تعداد و پیشینه آثار تاریخی در زمره ده کشور اول دنیا است، اما متأسفانه به دلیل نبود برنامه مناسب از نظر جذب گردشگری و درآمدهای حاصل از آن در رده هفتاد و پنجم قرارداد (روزنامه شرق، شماره ۱۶۲: ۱۶). با توجه به اهمیت فرهنگ در زندگی فردی و اجتماعی انسان، به‌ویژه در دوران جهانی شدن و اهمیت گفتگوی تمدن‌ها و فرهنگ‌ها، آشنا نمودن زبان‌آموزان غیرفارسی‌زبان با فرهنگ ایرانی درکنار زبان فارسی، از اهمیت و ارزش به‌سزایی برخوردار است. با در نظر گرفتن این مطالب آماده کردن متون خواندن برای زبان‌آموزان سطح متوسط که به تازگی پا در عرصه خواندن گذاشته‌اند بسیار ضروری به نظر می‌رسد. در این زمینه کارهایی به طور عام صورت گرفته است که دربخش مرور پیشینه به آنان اشاره خواهد شد اما برای سطح متوسط زبان‌آموزان با توجه به معرفی مکان‌های تاریخی و گردشگری ایران و آشنایی زبان‌آموزان با فرهنگ و رسوم ایرانیان کار خاصی صورت نگرفته است.

هدف‌های تحقیق:

مؤثرترین ابزار برای حفظ سرمایه‌های زبانی، وجود تنوع زبانی و افزایش دامنه تدریس و یادگیری زبان‌هاست که می‌باید در سیاست‌ها و قوانین دولتی گنجانده شوند. دولت‌ها باید درصد حمایت از زبان‌ها در جوامع گسترده‌تر باشند، ترویج و تدریس زبان‌ها باید در آموزش‌های دولتی جایگاهی مشخص داشته باشد که این جایگاه می‌تواند در سطح مدارس ابتدایی، دبیرستان یا در سطح بزرگسالان باشد، در هر صورت باید آموزش زبان‌ها از تقدم برخوردار شود. به هر صورت با توجه به توضیحات فوق اهمیت زبان فارسی به عنوان یکی از کهن‌ترین زبان‌های مورد استفاده که دارای ویژگی‌های منحصر به فرد نیز می‌باشد پرداختن به آن یکی از ضروریات به نظر می‌رسد. هدف از انجام این تحقیق فراهم کردن ابزار بسیار ضروری جهت آموزش زبان فارسی می‌باشد. با این وجود اهداف این تحقیق در زیر به صورت جزئی‌تر بیان می‌شود.

www.Anjomanfarsi.ir

اهداف کلی

- ۱) آشنایی با فرهنگ و تمدن ایرانی و اشاعه آن شامل: میراث فرهنگی، آثار باستانی، دیدنی‌ها، شناخت تاریخ و جغرافیای ایران بزرگان و مشاهیر علم و هنر و ادب، آداب و رسوم و...
- ۲) تطبیق فرهنگ خود با فرهنگ اصیل ایرانی و درک شباهت‌ها و اختلاف‌ها برای زندگی بهتر

هدف‌های آموزشی

۱. آشنایی بسیار مختصر با ساختار زبان فارسی معیار گونه نوشتاری
۲. آشنایی با نمونه‌هایی از نظم و نثر فارسی .

۳. آشنایی با مسائل ملی، اجتماعی، تاریخی و اعتقادی مردم ایران از طریق زبان فارسی

هدف های عاطفی:

۱. ایجاد علاقه و نگرش مثبت به زبان فارسی
۲. ایجاد علاقه و نگرش مثبت به مطالعه آثار فارسی

مهارت خواندن

مهمترین مهارتی که در این تحقیق نیز تأکید زیادی بر روی آن شده است مهارت خواندن می باشد. و در واقع زبان آموز می باشد تا بتواند با استفاده از متون مشابه، با فرهنگ و هنر ایرانی آشنا شود.

۱. حرف ها و هجاها را تشخیص می دهند.
۲. واژگان را تشخیص می دهند، آنها را می فهمند و به درستی می خوانند.
۳. جمله های کوتاه را به طور صحیح می خوانند و تلفظ و آهنگ جمله ای آنها قابل قبول است.
۴. واژگان متعدد در یک خط خوانا و متن آشنا را می فهمند، اما ممکن است به وسایل کمک آموزشی تصویری نیاز داشته باشند.
۵. عبارت های کوتاه را در متون آشنا می فهمند و نشان می دهند که می توانند صداها را در هنگام خواندن با صدای بلند، با شکل چاپی آنها تشخیص دهند.
۶. می توانند از کتاب ها و فرهنگ ها برای پیدا کردن معنی واژگان استفاده کنند.
۷. عبارت ها و مقاله های کوتاه در کتاب و یا رایانه را می فهمند.
۸. داستان های کوتاه و متن های واقعی چاپ شده و یا دست خط خوانا را می فهمند.
۹. متون متنوع، به خصوص متون آشنا را می فهمند. نکته های اصلی و بعضی از جزئیات خاص شامل دیدگاه ها را متوجه می شوند.
۱۰. با استفاده از متن و ساختار دستوری می توانند معانی را حدس بزنند.

در پایان دوره برای خواندن متون به طور مستقل می توانند کتاب های مناسب با توانایی زبان خود انتخاب کنند و مورد استفاده قرار دهند.

خواندن چیست؟ به طور کلی، خواندن عبارتست از کسب اطلاعات از مطالب چاپی، اگر اطلاعاتی بدست نیاید و اگر درک مطلب صورت نگیرد در آن صورت خواندن هم انجام نشده است. خواندن عبارتست از درک مطلب فلاد و مینوک خاطر نشان کرده اند که دیدگاه های بسیاری وجود دارند که ماهیت دقیق فرآیند خواندن را مورد توجه قرار می دهند. یک گروه از نظریه پردازان به دیدگاهی از خواندن که به "از پایین به بالا" معروف است، معتقدند؛ آنان مدعی هستند که خواندن در دو مرحله صورت می گیرد:

۱) کدخوانی کلمات و ۲) خواندن برای معنی، این دیدگاه متضمن این است که خواندن به شیوه زیر انجام می پذیرد: از طریق شناسایی حروف، تطابق حرف و صوت، کنارهم قراردادن اصوات، جستجوی واژگانی برای معنی کلمه، معنی هر کلمه در گروه برای معنی آن گروه به کار می رود. دیدگاه مخالف نظریه قبل، که دومین گروه نظریه پردازان معتقدند که ساختهای شناختی رده بالا برای درک اطلاعات تکوازی (کلمه ای) و واجی (صوتی) به کار می رود. دیدگاه سومی که گروه دیگری از نظریه پردازان بدان معتقدند (مینوک ۱۹۷۷ و روملهارت ۱۹۸۱) بر پردازشی موازی یا فرآیندی با عمل متقابل صراحت دارد. این نظریه پردازان مدعی هستند که تطابق های حرف و صوت،

تطابق های حروف و ساخت های نحوی به سبکی موازی به کار می روند تا بتوان به معنی زنجیره ای از کلمات دست یافت. این نظریه براین فرض استوار است که خوانندگان باید به آنچه انجام می دهند آگاه باشند، یعنی خوانندگان باید با معلومات زبانی خود به درک آگاهانه ای دست یابند تا بتوانند معنی را از متون بیرون بکشند. وقتی کودکان، خوانندگان توانا و با تجربه ای می شوند، و وقتی آنان مطالبی را می‌خوانند که از لحاظ واژگان و ساخت برایشان آشناست، در این صورت فرآیند خواندن خود بخود انجام می‌گیرد، لیکن وقتی که مطلب خواندن از لحاظ واژگان و ساخت نا آشناست، خوانندگان باید با معلومات زبانی خود به درک آگاهانه ای دست یابند تا آن مطلب را بفهمند. یاد آوری این نکته اهمیت دارد که خواندن علاوه بر شناخت تطابق های نویسه - واج دریک واژه (تواناییهای کد خوانی)، محتاج فرآیندهای بسیاری است. حتی در مرحله آغازین فراگیری خواندن، همه سطوح دانش زبانی در خواندن و درک جمله‌ها لازم است (فلاد ۱۳۶۹: ۲۷۶). اما ضیاء حسینی (۱۳۸۴) تعریف دیگری از خواندن ارائه می‌دهد: "به طور کلی می‌توان دریافت اطلاعات از طریق کانال بینایی را خواندن نامید." وقتی با اتومبیل درجاده حرکت می‌کنید تابلوهایی را می‌بینید که روی آن تصویر های متفاوتی مانند: تصویر چارپا، کودکان مدرسه، بشقاب با فاشق و چنگال، تلفن و... نقش بسته است. شما با دیدن این تابلوها اطلاعاتی رابه دست می‌آورید و در واقع تابلوها را می‌خوانید و در صورت نیاز با توجه به معنی آنها، به آن عمل می‌نمائید (ضیاء حسینی ۱۳۸۴: ۹۱).

به طور کلی برای هر درس، سه مرحله اصلی در نظر گرفته شده است که عبارتند از:

۱- مرحله پیش از خواندن متن

۱- مرحله همزمان با خواندن متن

۳- مرحله پس از خواندن متن

۱-۱-۴. مرحله پیش از خواندن متن

ضیاء حسینی معتقد است که هدف از این مرحله، آن است که زبان‌آموزان را آماده سازیم تا بتوانند از دو شیوه نحوی و معنایی، برای درک متن خواندن به نحو احسن استفاده نمایند (ضیاء حسینی ۱۳۸۴: ۱۶۳ - ۱۶۲). مرسیا هدف از این مرحله را فعال کردن دانش پیشین و تهیه و تدارک هرگونه تمهیدات زبانی برای درک متن و ایجاد انگیزه و علاقه در زبان‌آموزان می‌داند (Murcia 1991:202).

چستین اعتقاد دارد که فعالیت های پیش از خواندن، به زبان‌آموزان کمک می‌کند تا دانش و ذهنیتی را درخصوص موضوع متن کسب کنند. وی مهمترین هدف این مرحله را ایجاد علاقه در زبان‌آموزان می‌داند (Chastain 1988:225).

رینگلر و وبر (۱۹۸۴) فعالیت های پیش از خواندن را «فعالیت های توانا سازی» می‌نامند؛ زیرا معتقدند که این فعالیت‌ها از یک طرف زمینه لازم را برای درک مطلب فراهم می‌کند و از طرف دیگر باعث جلب توجه زبان‌آموزان به موضوع می‌شود (Ringle et al 1984).

خدیوی نیا مقدم در پژوهش خود درباره تأثیر فعال کردن دانش پیشینه ای خواننده می‌گوید که این کار تأثیر معنی داری بر روی درک خواندن دارد. یادگیری کلمات یا ساختارهای درون متن؛ درک متن را تضمین نمی‌کند و باید دانش پیشین زمینه‌ای آن‌ها را فعال کرد. وی از اندرسن (۱۹۷۷) نقل می‌کند که دانش پیشین خیلی بیشتر از ساختارها و الگوهای درون متن می‌تواند به درک متن کمک کند. همچنین دانش پیشین افراد به هنگام خواندن متن براساس سن، تجربه، علایق آموزشی و اعتقاداتشان با هم تفاوت دارند (Khadvina 1994).

در این مرحله ابتدا با استفاده از پرسش های راهنما، زبان آموزان را برای خواندن متن آماده می کنیم، پرسش های راهنما، توجه زبان آموزان را به نکته های فرهنگی بیشتر می کند و بر اشتیاق آنها برای خواندن متن می افزاید. هنگام طرح این پرسش ها بهتر است که از واژه های کلیدی استفاده کنیم تا زمینه لازم برای آموزش این گونه واژه ها فراهم شود. واژه های جدید متن را با استفاده از تصاویر، اشیاء، نشانه های بافتی و کلمه های هم معنی و وابسته به هم آموزش می دهیم. سپس ساختارهای دستوری را به زبان ساده و با ارائه نمونه ها و مثال ها و بدون ذکر نام ها و اصطلاحات پیچیده دستوری معرفی می کنیم تا زبان آموزان خود به قاعده کلی ساختار دستوری دست یابند.

۲-۱-۴. مرحله همزمان با خواندن متن

پس از انجام فعالیت های مربوط به مرحله پیش از خواندن متن، یعنی بعد از این که زبان آموزان با موضوع درس، و واژه های جدید متن آشنا شدند، از طریق خواندن متن از درستی یا نادرستی فرضیه ها و اطلاعات خود پیرامون موضوع و محتوای درس اطمینان حاصل پیدا می کنند، و در صورت ناقص بودن اطلاعاتشان، از طریق خواندن متن دانش خود را کامل می کنند. مرسیا هدف از این مرحله را کمک به زبان آموزان برای درک محتوای متن می داند. در این مرحله نیز زبان آموزان به راهنمای معلم نیازمندند. (Murcia 1991:201).

ساده ترین تکلیف تهیه فهرستی از پرسش های مناسب و مرتبط با موضوع است، پرسش هایی که توجه زبان آموزان را به نکات اصلی متن جلب کند. این پرسش ها می تواند در سه سطح «صریح»، «ضمنی»، و «کاربردی» طرح شود. پرسش های صریح در بردارنده پاسخ های معین و قطعی، پرسش های ضمنی دارای پاسخ های استنتاجی است و پرسش های کاربردی نیاز به ایجاد رابطه بین اطلاعات جدید با دانش و تجارب قبلی دارد. (اسماعیلی ۱۳۸۳: ۶۸)

مرسیا معتقد است که در این مرحله باید به زبان آموزان فرصت داد تا متن را بخوانند و با واژه های دشوار موجود در آن رویه رو شوند و آن گاه با استفاده از نشانه های بافتی و حدس زدن، معنا را دریابند. (Murcia 1991:305)

ضیاء حسینی برای این مرحله سه هدف متذکر می شود.

۱. چنانچه زبان آموزان با واژه ها یا جمله ناآشنایی روبه رو شدند، سرخورده نشوند و فقط به دنبال پاسخ پرسش باشند.
۲. طبیعی است که انسان در جامعه خارج از مدرسه، برای خواندن، پرسش در ذهن دارد تا پاسخ آن را بیابد.
۳. به تعداد دفعات لازم می توان زبان آموزان را وادار کرد تا با رغبت و توجه بخوانند (ضیاء حسینی ۱۳۸۴: ۱۶۵-۱۶۳).

در این مرحله، برای این که زبان آموزان را به خواندن بیش از یک بار متن وادار کنیم، می توانیم هر دفعه یک پرسش مطرح کنیم و از همه آنها بخواهیم که متن را بخوانند و به پرسش هایی که در بردارنده نکته فرهنگی نیز هستند، پاسخ دهند.

www.Anjomanfarsi.ir

به این طریق در این مرحله هم تمرین خواندن را انجام می دهیم و هم زبان آموزان را با محتوای فرهنگی درس ها آشنا می کنیم.

۳-۱-۴. مرحله پس از خواندن متن:

این مرحله در بردارنده فعالیت ها و تمرین هایی است که هدف از انجام آنها، تحکیم دانش و تمرین مهارت های دیگری چون نوشتن، سخن گفتن و گوش دادن در کنار خواندن و آموزش فرهنگ است. در مجموع، این مرحله، مرحله بحث و بررسی و ارزیابی است. مرسیا این مرحله را، مرحله «مرور محتوا» می نامد. وی همچنین، انتخاب فعالیت های مربوط به این مرحله را منوط به هدف، علاقه و گرایش زبان آموزان و در بعضی از جهات به متنوع بودن

آن‌ها می‌داند و معمولی‌ترین راه آن را انجام تکالیف نوشتاری و شرح و مباحثه و انجام کارهای پروژه‌ای عنوان می‌کند (Murcia 204:1991).

رینگلر و وبر فعالیت‌های پس از خواندن را به دو دسته اساسی تقسیم می‌کنند.

دسته اول: فعالیت‌هایی که زبان‌آموزان از طریق آن، اطلاعات را به خاطر می‌سپارند.

دسته دوم: فعالیت‌هایی که برای رشد و تسلط ارتباطی در هر چهار مهارت زبانی صورت می‌گیرد (Ringle et 1984). مرحله پس از خواندن، تمرین‌ها و فعالیت‌های متنوعی را شامل می‌شود: تمرین‌های مربوط به عوامل انسجام، زبان‌آموزان را از نحوه پیوند جمله‌ها و ارتباط معنایی آن‌ها آگاه می‌کند؛ تمرین‌های مربوط به واژه‌های مترادف یا متضاد و کاربرد واژه در جمله‌های ناتمام، دامنه واژگانی آن‌ها را گسترش می‌دهد و آن‌ها را با کاربردهای واژه‌های جدید متن آشنا می‌سازد؛ در کنار این تمرین‌ها، تمرین‌های تطبیقی، متن‌های کوچک خواندنی و تمرین‌های گروهی نیز وجود دارد که هر یک به نوعی در میزان درک زبان‌آموزان از روابط معنایی و گسترش دامنه واژگانی و رشد مهارت ارتباطی آن‌ها نقش مهمی را ایفا می‌کند. در پایان این مرحله به زبان‌آموزان تکالیفی داده می‌شود که ارتباط مستقیمی با موضوعات متن دارند؛ این تمرین‌ها در قالب خلاصه‌نویسی، بیان تجربیات شخصی، فعالیت‌های گروهی، تحقیق در زمینه موضوعات ایران‌شناسی در حد توان زبان‌آموزان سطح متوسط انجام می‌گیرد. در این پژوهش در پایان هر یک از درس‌ها متن‌های ساده شده‌ای در ارتباط با نقاط دیدنی هر منطقه مربوط به درس آمده است که این متن‌ها از یک طرف انگیزه و علاقه فارسی‌آموزان را به خواندن متن‌ها بیشتر می‌کند و از طرف دیگر میزان درک آنان را از مطالب خواندنی نشان می‌دهد. در تمرین‌های انتخاب شده در این درس‌ها از انواع گوناگون و متنوع تمرین‌ها که برای تقویت مهارت خواندن فارسی‌آموزان لازم است، استفاده شده است. از جدول کلمات متقاطع نیز استفاده شده است، این جدول‌ها هم جنبه سرگرمی و هم جنبه آموزش دارد؛ به طوری که زبان‌آموزان از طریق سرگرمی، با پاره‌ای از مکان‌های دیدنی و تفریحی آشنا می‌شوند و گنجینه واژگانی خود را افزایش می‌دهند.

نتایج برگزاری آزمون: آشنایی زبان ادبی فارسی

در پاسخ به سوالات درک مطلب که در واقع مهمترین بخش کار بود ۸۸ درصد دانش‌آموزان توانسته بودند به بیش از نیمی از سوالات پاسخ دهند و نمره بالاتر از ۱۰ بگیرند و ۶۴ درصد نیز بالاتر از ۱۵ را کسب کنند. اما دانش‌آموزانی که توانسته بودند به تمام سوالات درک مطلب پاسخ صحیح بدهند فقط ۵ درصد بودند.

در قسمت جمله سازی « با هر یک از کلمه‌های زیر یک جمله معنی دار بسازید » دانش‌آموزان ضعیف‌تر عمل کرده بودند و ۷۶ درصد آنها توانسته بودند نمره بالاتر از ۱۰ را کسب کنند. ۵۴ درصد نمره بالاتر از ۱۵ و فقط سه نفر به همه سوالات پاسخ صحیح داده بودند. در بخش کامل کردن متن‌های ناقص، نوع متن و نوع کلمه حذف شده در متن (اسم، فعل، قید، صفت، حروف اضافه، حرف نشانه و ...) در پاسخ دادن به سوالات نقش موثری داشته است. دانش‌آموزان به اکثر جملاتی که فعل آنها حذف شده بود توانستند پاسخ صحیح بدهند و در بقیه موارد قدری ضعیف‌تر عمل کرده بودند. در این بخش نیز ۸۳ درصد دانش‌آموزان توانسته بودند به بیش از نیمی از سوالات پاسخ صحیح بدهند و ۶۲ درصد نمره بالای ۱۵ گرفته بودند ۴ نفر نیز به تمامی سوالات پاسخ صحیح داده بودند. در قسمت ساده سازی جملات مرکب و تبدیل آنها به جملات ساده دانش‌آموزان ضعیف بودند و تقریباً نیمی از آنها توانستند نمره بالاتر از ۱۰ بگیرند. اکثر دانش‌آموزان نمی‌توانستند جملات مرکب را به چند جمله ساده تبدیل کنند و نمی‌دانستند که چه کاری باید انجام بدهند که پس از این که چند نمونه مثال حل شد بعضی از آنها توانستند به صورت ناقص جملات مرکب را به ساده تبدیل کنند. در قسمت تمرین‌های مربوطه دستور زبان و انجام نیز

دانش‌آموزان ضعف داشتند که پس از توضیح و آوردن چند نمونه در متن درس حدود ۶۰ درصد آنها توانستند نمره بالاتر از ۱۰ کسب کنند.

مشاهدات جانبی در حین انجام آزمون

۱- دانش‌آموزان علاقه زیادی به خواندن متن نشان می‌دادند و بسیاری از آنها داوطلب می‌شدند تا متن را برای دیگر همکلاسان خود بخوانند.

۲- استفاده از وسایل کمک آموزشی مخصوصاً تصاویر برایشان بسیار جالب بود و عکسها را مشتاقانه نگاه می‌کردند و مورد بررسی قرار می‌دادند.

۳- اگر معنی کلمه‌ای را نمی‌دانستند و یا نمی‌توانستند بخوانند به همدیگر کمک می‌کردند.

۴- معنی بعضی از کلمه‌ها را چیز دیگری که مربوط به متن نبود ولی جزو یکی از معانی آن کلمه بود بیان می‌کردند که در این مواقع معنی متناسب با متن برایشان توضیح داده می‌شد.

۵- در تلفظ صحیح بعضی از کلمات اختصاصی مانند نام مکان‌های دیدنی مشکل داشتند که با تلفظ صحیح معلم و تکرار توسط دانش‌آموزان تلفظ کلمه را تکرار می‌کردند.

۶- با توجه به سن پایین دانش‌آموزان و اینکه متن‌ها برای بزرگسالان تهیه شده بود و بعضی از دانش‌آموزان نمی‌توانستند معنی و منظور جملات را درک کنند و توضیح دهند.

۷- بیان مسائل تاریخی و اقوام کهن ایرانی که در متن‌ها وجود داشت برای بسیاری از آنها سؤال برانگیز بود که می‌بایست برایشان توضیح داده می‌شد.

۸- سوالات شفاهی را بهتر از سوالات کتبی پاسخ می‌دادند و در بحث و گفتگو شرکت می‌کردند. مثلاً بیان خاطره از مسافرت به اصفهان و ... خیلی از دانش‌آموزان مشتاق بودند که در فعالیت‌های کلاسی شرکت کنند.

۹- از برگزاری آزمون نگران بودند و سئوالاتی را درباره نمره آزمون می‌پرسیدند.

۱۰- سعی داشتند با وسواس و دقت هر چه تمام تر به سوالات پاسخ دهند.

۱۱- زمان در نظر گرفته شده برای آزمون مناسب بود و بیش از نیمی از دانش‌آموزان یک ربع مانده به اتمام وقت برگه خود را تحویل دادند.

۱۲- دستورالعمل چند سؤال برای دانش‌آموزان واضح نبود و درباره آن سئوالاتی را مطرح می‌کردند، که توضیح داده شد.

۱۳- بعضی از دانش‌آموزان درباره اینکه چرا این آزمون برگزار می‌گردد سئوالاتی را می‌پرسیدند؟ (با آنکه در ابتدای جلسه علت برگزاری آزمون توضیح داده شده بود).

۱۴- در رابطه با بخش سئالات دستور و انسجام در رابطه با مرجع ضمیر سؤال می‌کردند و می‌پرسیدند مرجع یعنی چه؟ که برایشان در متن و با ذکر مثال توضیح داده شد.

۱۵- دانش‌آموزان می‌خواستند که نمره کسب شده در این آزمون را بدانند.

۱۶- بعضی از دانش‌آموزان معنی جمله مرکب و تبدیل آن به جمله ساده را نمی‌دانستند.

نتیجه گیری از آزمون

با توجه به نتایج به دست آمده از آزمون و مشاهدات در کلاس درس می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که:

تهیه متون فرهنگی خواندن برای سطح متوسط فارسی آموزان غیرفارسی زبان / ۲۸۷

- ۱- متن های تهیه شده مناسب سطح متوسط فراگیران زبان فارسی است. (بیش از ۷۵ درصد دانش آموزان توانسته بودند به بیش از نیمی از سئوالات پاسخ کامل بدهند).
- ۲- توصیف مکا نهایی دیدنی و توریستی در ایران در قالب متن های خواندنی به فراگیری زبان فارسی کمک می کند. (بیش از ۷۰ درصد دانش آموزان توانسته بودند متن های جاخالی را با استفاده از کلماتی که در درس آموخته بودند، کامل کنند).
- ۳- متن های تهیه شده حتماً باید در دو جلسه تدریس گردد، یک جلسه اختصاص به تدریس مطالب و یک جلسه حل تمرین داشته باشد.
- ۴- این متن ها برای کار در کلاس و با حضور معلم و راهنمایی او تهیه شده و یادگیری آنها بدون حضور معلم و به صورت خودآموز (self study) برای غیر فارسی زبانان سطح متوسط مشکل می باشد.
- ۵- هنگام تدریس متن ها از وسایل کمک آموزشی (تلویزیون، ویدئو، نقشه، عکس و ...) استفاده شود. و در صورت امکان در طول ترم به صورت اردویی از بعضی از مکان ها بازدید به عمل آید.
- ۶- در بخش آموزش واژه های عینی حتی امکان از تصویر و عکس استفاده شود.
- ۷- به اظهار نظر زبان آموزان توجه شود و سعی شود تا آنها در کلاس به گفتگو بپردازند.
- ۸- هر چند هدف اصلی از این متن ها پرورش مهارت خواندن در زبان آموزان می باشد. اما به مهارت های دیگر نیز توجه شده است. تمرین ها یی که برای پرورش مهارت نوشتن در هر درس می باشد باید مورد توجه قرار گیرد. چون درس ۴ به صورت حضوری ارائه می شود مهارت گفتگو (شنیدن و گفتن) نیز مورد توجه است.
- ۹- همه زبان آموزان بطور فعال در گفتگو شرکت داده شوند تا باعث تقویت این مهارت گردد.
- ۱۰- به مسائل فرهنگی، اعتقادات، باورها، عقاید، مذهب، ملیت زبان آموزان توجه شود و مورد احترام قرار گیرد.
- ۱۱- سن زبان آموزان مدنظر باشد و مطالب با توجه به سن و تحصیلات زبان آموزان تهیه شود. متن های موجود در این تحقیق برای بزرگسالان بین ۲۵-۳۰ سال تهیه شده و همه دارای حداقل مدرک دیپلم می باشند.
- ۱۲- معلم برای هر درس با توجه به زمانی که برای ارائه مطالب در اختیار دارد طرح درس تهیه نماید. (به عنوان نمونه برای درس نهم یک طرح درس تهیه شده است که در بخش پیوست ها است).
- ۱۳- به امر ارزشیابی توجه کافی شود و این نکته نیز مد نظر باشد که ارزشیابی خود نیز جزئی از فرایند یادگیری است.

www.Anjomanfarsi.ir

پیشنهادات جهت انجام تحقیقات بعدی

از جمله تحقیقات دیگری که می توان در زمینه تهیه متون فرهنگی خواندن برای پرورش این مهارت تدوین کرد عبارت است از:

- ۱- تهیه متون خواندن با اهداف ویژه مانند: گردشگری، ایران شناسی، تفریح و سرگرمی، ادبیات، ادامه تحصیل، موسیقی، تجارت و بازرگانی، خبرنگاری، مسائل سیاسی، تاریخ، جغرافیا، پزشکی و ...
- ۲- تهیه متون خواندن جهت استفاده زبان آموزان به طور خود آموز.
- ۳- تهیه متن همراه با فیلم درباره موضوع مورد نظر.

۴- تعیین و تعریف سطوح مختلف خواندن در زبان فارسی، سطح مقدماتی و تعداد واژگان، سطح متوسط و تعداد واژگان، سطح پیشرفته و تعداد واژگان.

۵- تهیه پر بسامدترین کلمات در زبان فارسی (مثلاً "۲۰۰۰ واژه عمومی در زبان فارسی).

۶- تهیه متون خواندنی جهت معرفی و آموزش اصطلاحات و ضرب المثلهای مشهور زبان فارسی.

ارائه یک درس نمونه و چگونگی اجرای آن توسط معلم

اصفهان - نصف جهان

اصفهان، نصف جهان است و این سخنی از روی گزافه نیست. پایتخت پر آوازه و تاریخی ایران در دوران طلایی صفویه را بدون تردید می‌توان مهمترین قطب گردشگری کشوردانست. این شهر موزه بی‌نظیر آثار معماری و یادگارهای نفیس تمدن و فرهنگ و هنر این مرز و بوم است. اصفهان یا سپاهان که در دوران ساسانی، اسپادان نیز نامیده شده است، امروز نیز یکی از قطب‌های مهم صنعتی، کشاورزی و دانشگاهی کشور است. بدون شک آثار بزرگترین مجموعه مساجد، مناره‌ها، کاروانسراها، کاخ‌ها، باغ‌ها و بافت تاریخی شهری را باید در اصفهان جستجو کرد. حیات تاریخی این شهر وابسته به زاینده رود است که از کوه‌های زاگرس و شمال زردکوه سرچشمه می‌گیرد. این رود چون از سر چشمه تا مصب از خصلت خودزائی برخوردار است، به زاینده رود معروف شده است. از گذشته‌های دور هنرمندان، گردشگران و بازرگانان بسیاری از این شهر، زیباییهایش، مردمان و هنرهای دستی‌اش مانند: فرش، مینیاتور، قلمکاری، قلمزنی، مینا کاری و خاتم کاری دیدن کرده و خاطره زیبایی‌ها و دستاورد هنرمندان چیره دست را به همراه گز و سوهان با خود به سوغات برده اند.

مجموعه میدان نقش جهان مجموعه میدان نقش جهان (میدان امام) شامل مسجد شاه (مسجد امام، جامع عباسی) کاخ عالی قاپو، مسجد شیخ لطف الله، بازار قیصریه، مسجد جامع، کاخ‌های چهلستون و هشت بهشت، مدرسه و خیابان چهارباغ، پل‌های خواجه و الله وردیخان (سی و سه پل) و سواحل زاینده رود، پربیننده ترین جاذبه های شهر زیبا و تاریخی اصفهان هستند. با این وجود وصف نصف جهان در کلام نمی‌گنجد و تنها باید آن را بارها و بارها به چشم جان دید.

معلم ابتدا خود با صدای بلند و شمرده متن رابرای زبان آموزان می‌خواند. او توجه زبان آموزان رابه شیوه خواندن، مکث کردن، جمله بندی، پاراگراف و ..... جلب می‌کند.

بعد از اتمام خواندن متن معلم از زبان آموزان می‌خواهد تا چنانچه سؤالی دارند مطرح کنند. او با کمک دیگر زبان آموزان به سؤالات جواب می‌دهد. معلم زبان آموزان را به پنج گروه تقسیم می‌کند و از هر گروه می‌خواهد تا به یکی از سؤالات زیر جواب دهند.

۱- اصفهان را در دوران ساسانی چه می‌نامیدند؟

۲- سرچشمه زاینده رود از کجاست؟

۳- مجموعه میدان نقش جهان (میدان امام) شامل چه مکانهای تاریخی می‌باشد؟

۴- نام دیگر سی و سه پل چیست؟

۵- نام‌های دیگر مسجد شاه را بگوئید؟

بعد از اتمام وقت تعیین شده (۱ الی ۱/۵ دقیقه) از نماینده هر گروه می‌خواهد تا یک سوال را جواب دهد و دیگران نیز گوش کنند و پاسخ سوال را یادداشت نمایند. به این ترتیب کلیه زبان آموزان در وقت بسیار کمی با کل متن آشنا می‌شوند. در صورتی که معلم وقت داشته باشد می‌تواند از همه زبان آموزان بخواهد تا هر کدام به طور

فردی به کلیه سوالات پاسخ دهند و سپس به طور تصادفی از زبان آموزان می‌خواهد تا به سوالات جواب دهند و سپس جواب‌ها را بررسی می‌کند.

جمله سازی:

معلم پس از آنکه معنی لغت و اصطلاحات درس را برای زبان آموزان مشخص نمود از هر کدام می‌خواهد تا با کلمات زیر جمله ای بسازند که نشان دهد معنی آن واژه را فهمیده اند. بعد از آن جمله هر یک از زبان آموزان را بررسی می‌کند. چنانچه معلم این تمرین را به صورت گروهی انجام دهد به زمان کمتری نیاز خواهد داشت.

مصب قطب آوازه دلفریب حیات

برای هر یک از کلمه های زیر با توجه به متن یک یا چند کلمه هم معنی بنویسید؟

پر آوازه بی نظیر سرچشمه چیره دست

تمرینات صحیح و غلط:

درمقابل جملات صحیح «ص» و درمقابل جملات غلط «غ» بگذارید و سپس جملات را به صورت صحیح بازنویسی کنید؟

۱. اسپادان نام دیگر اصفهان در زمان ساسانیان بوده است.

۲. زاینده رود از کوه های البرز در شمال ایران سرچشمه می گیرد.

۳. مهمترین و مشهورترین سوغات شهر اصفهان گلیم و قالی است.

۴. مجموعه میدان نقش جهان خود شامل چندین مکان تاریخی است.

با توجه به متن معنی واژه ها و اصطلاحات زیر را بیان کنید؟

یادگارهای نفیسی خودزایی سوغات در کلام نمی گنجد

جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید؟

وصف پرآوازه سرچشمه قطب سوغات

۱. فردوسی شاعر.....ایران، بزرگترین حماسه سرای کشور در توس مدفون است.

۲. علی که از سفر اردبیل برگشته بود برای هر کدام از دوستانش قدری عسل.....آورده بود.

۳. رودخانه زاینده رود از کوه‌های زاگرس و شمال زرد کوه.....می گیرد.

۴. علی از حسن پرسید آیا می توانی مسجد شیخ لطف الله را برای من.....کنی؟

www.Anjomanfarsi.ir تمرین انسجام:

در پاراگراف اول خط دوم مرجع «این شهر» کرام است؟

در پاراگراف اول خط سوم «این مرزو بوم» به کدام کشور بر می گردد؟

در بند چهارم خط دوم مرجع ضمیر «این رود» کدام است؟

در آخرین بند ضمیر «آن» به چه اشاره دارد؟

«تکلیف و سرگرمی درخانه»

۱. جمله زیر را به صورت روان و ساده بنویسید.

این رود چون از سرچشمه تا مصب از خصلت خود زایی بر خوردار است، ازاین رو به زاینده رود معروف شده است.

۲. جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید؟

این پل از زیباترین ..... است که بر روی زاینده رود ایجاد شده و در ابتدا به دلیل اینکه به دستور شاه عباس دوم ایجاد گردید، به پل شاهی موسوم بوده است .

ویژگی ..... یادشده سکوه‌های زیرین و پلکانی خارج از دهانه های آن است که به منظور نشستن و تماشای جریان ..... تعبیه ..... است .

علاوه بر اینها پل مذکور نقش یک سد ..... نیز داشته، به این معنی که با بستن دهانه های آن ..... مهار شده و بدین وسیله ..... مصنوعی ایجاد می گردیده است .

آیا می توانید نام کنونی پل فوق را حدس بزنید.

۳. متن کوتاه زیر در مورد یکی از پل های مشهور اصفهان است. آیا می توانید بگوئید مربوط به کدام

پل است .

قدیمی ترین پلی است که بر روی زاینده رود احداث شده است . به عقیده بعضی از محققین دارای اساس و بنیاد ساسانی است . در دوره دیلمیان و سلجوقیان تعمیراتی بر روی آن انجام گرفته و آثاری بر آن افزوده شده است .

۴. آیا می توانید در رابطه با کلیسای وانک که در اصفهان قرار دارد چند سطر بنویسید؟

۵. آیا می توانید تفاوت مسجد شیخ لطف الله را با دیگر مساجد اصفهان بیان کنید؟

۶. هر گروه، در رابطه با یکی از صنایع و هنرهای دستی زیر که در اصفهان رواج دارد تحقیق کنید و خلاصه آن را در چند بند بنویسید .
«مینیاتور، قلمکاری، قلمزنی، میناکاری»

منابع و مأخذ فارسی

_ آتیکسون، ریتا و همکاران (۱۳۶۸)، درآمدی بر روانشناسی، ترجمه: حسن مرنندی، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- آدلر، مارتیمر جی و چارلزون دورن (۱۳۷۱)، چگونه کتاب بخوانیم، ترجمه: محمد صراف تهرانی، مشهد: مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی

- آلن، ویرجینیا فرنیچ (۱۳۷۴)، فنون تدریس لغت، ترجمه: قاسم کبیری، تهران: انتشارات رهنما

_ اسماعیلی، رضا (۱۳۸۳)، «تهیه و تدوین متون خواندن با تکیه بر آموزش نکته‌های فرهنگی برای سطح پیشرفته زبان آموزان غیر فارسی زبان»، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهید بهشتی .

- اسمیت، کولین جی و رابرت لاسلت (۱۳۸۰)، مدیریت کارآمد در کلاس درس - راهنمای معلمان و مدرسان، ترجمه: زهرا صباغیان، تهران: دانشگاه شهید بهشتی

- اصلانی، ابراهیم (۱۳۸۲)، «یادگیری و فرهنگ خودی»: روزنامه همشهری تاریخ ۱۳۸۲/۱۲/۱۴

- البرز، ا (۱۳۸۲)، «هرپانزده روزیک زبان می میرد»، نشریه ترجمان اقتصادی، شماره ۱۳۱

- امینی، حمید (۱۳۸۲)، راهنمای گردشگری استان چهارمحال و بختیاری، خرم آباد: سازمان ایرانگردی و جهانگردی

- بابایی همتی، روشن (۱۳۸۲)، «چشم اندازهای سیاحت سبز در میراث فرهنگی گیلان»، مجموعه مقالات جشنواره عکس میراث ماندگار، رشت: انتشارات جاوید رشت

- باطنی، محمدرضا (۱۳۷۲)، توصیف ساختمان دستوری زبان فارسی، تهران: انتشارات امیر کبیر

- باغبان کوچک، غلامعلی (۱۳۸۲)، راهنمای جاذبه های میراث فرهنگی استان تهران، تهران: اداره کل میراث فرهنگی استان تهران

تهیه متون فرهنگی خواندن برای سطح متوسط فارسی آموزان غیرفارسی زبان / ۲۹۱

- بانان صادقان، جلیل (۱۳۷۷)، آموزش زبان فارسی برای غیر فارسی زبانان، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی
- براون، داگلاس (۱۳۶۳)، اصول یادگیری و تدریس زبان، ترجمه: مجدالدین کیوانی، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- پورنا مداریان، تقی (۱۳۷۳)، درس فارسی برای آموزان خارجی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- تمیم داری، احمد (۱۳۷۳) «آموزش فارسی»، مجموعه مقالات دومین کنفرانس زبانشناسی نظری و کاربردی، تهران: دانشگاه علامه طباطبایی
- ثمره، یدالله (۱۳۶۸)، راهنمای کتاب های آموزشی زبان فارسی (آزفا)، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- جاکوبسن، ویکی (۱۳۸۰)، ترجمه: مهناز عسکری، مجله رشد آموزش ابتدائی، سال ششم، شماره هشتم
- جاویدی، شهرزاد (۱۳۸۲)، «جهانی شدن و مرگ زبان ها»، اطلاعات سیاسی - اقتصادی، شماره ۱۹۴-۱۹۳
- حاج محمدی، زهرا (۱۳۸۲)، «فارسی در فراسو»، روزنامه همشهری، شماره ۳۲۱۴
- حرم پناهی، ریحانه (۱۳۸۲)، نوروز، کهن اسطوره ای ماندگار، تهران: مؤسسه فرهنگی منادی تربیت.
- حسینی، سعید (۱۳۸۱)، یزد در یک نگاه، یزد، سازمان ایرانگردی و جهانگردی
- حسینی، سید محمد (۱۳۸۲)، مجموعه راهنمای گردشگری استان مرکزی، اراک: شهرآرا
- دفتر بین المللی آموزش سازمان یونسکو (۱۳۷۲)، درسهای سواد آموزی، ترجمه: زهرا صباغیان تهران: انتشارات مدرسه
- دفتر تحقیق و تألیف نهضت سواد آموزی (۱۳۷۳)، راهنمای تدریس فارسی دوره پایانی، نهضت سواد آموزی، تهران: دفتر تحقیق و تألیف نهضت سواد آموزی
- ذوالفقاری، حسن و همکاران (۱۳۸۱)، فارسی بیاموزیم، آموزش زبان فارسی دوره مقدماتی، جلد اول، تهران: انتشارات مدرسه
- ریس، اومانگا بوکاتولا (۱۳۸۳)، حقوق فرهنگی - حقوق بشر، ترجمه: محمد ولی محمدی، روزنامه ایران، شماره ۲۷۸۲
- ریورز، ویلگا (۱۳۷۴)، «متن مصاحبه درباره روش های آموزش زبان»، مجله زبان و ادبیات دانشگاه فردوسی، حسن هاشمی میناباد، مشهد: انتشارات دانشگاه فردوسی
- زندی، بهمن (۱۳۸۲)، روش تدریس زبان فارسی در دوره دبستان، تهران: انتشارات سمت
- ژیرار، دنی (۱۳۶۵)، زبان شناسی کاربردی و علم آموزش زبان، ترجمه: گیتی دیهیم، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- سرکارآرانی، محمد رضا (۱۳۸۳)، «آموزش به مثابه فرهنگ»، روزنامه همشهری، شماره ۳۳۶۵
- شاهرودی، مهدی (۱۳۷۹)، سیری در استان اردبیل، اردبیل: سازمان ایرانگردی و جهانگردی
- شعبانی، حسن (۱۳۷۱)، مهارت های آموزشی و پرورشی، تهران: انتشارات سمت .
- صادق مغانلو، حسینعلی (۱۳۲)، جاذبه های گردشگری سرعین، اردبیل: انتشارات باغ اندیشه
- صادقی، علی اشرف (۱۳۶۳)، «زبان معیار»، مجموعه مقالات اولین سیمینار نگارش فارسی، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- صباغیان، زهرا (۱۳۷۱)، مسائل و مشکلات سواد آموزی در ایران، تهران: دانشگاه شهید بهشتی
- صدوری افشار، غلامحسین (۱۳۸۲)، «فارسی آموزی دیگران» روزنامه همشهری، شماره ۳۲۴۷

- صدوق، محمدباقر وهمکاران (۱۳۸۰)، منطقه حفاظت شده هفتاد قله، اراک: اداره کل حفاظت محیط زیست استان مرکزی
- صفوی، امان الله (۱۳۷۱)، کلیات روش ها و متون تدریس، تهران: وزارت آموزش و پرورش
- صلح جو، علی (۱۳۶۳)، دوزبانگی و مسائل آن در ایران تهران،: انتشارات آگاه
- ضیاء حسینی، سید محمد (۱۳۸۴)، اصول و نظریه های آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان، تهران: نسخه پیش از چاپ
- عصاره، فریده (۱۳۸۲)، « شنیدن، نوشتن، گفتن و خواندن »: نشریه نگاه به رویدادهای آموزش و پرورش، شماره ۲۱۴
- غضنفری، حسین (۱۳۸۲)، لرستان در یک نگاه، خرم آباد: کیانقش
- غلامعلی زاده، خسرو (۱۳۷۴)، ساخت زبان فارسی، تهران: انتشارات احیاء کتاب
- فاطمی، سید ابوالحسن (۱۳۸۲)، همدان در یک نگاه - راهنمای گردشگری استان همدان، تهران: مدیریت ایرانگردی و جهانگردی استان همدان
- فلاذ، جیمز (۱۳۶۹)، زبان و مهارت های زبانی، ترجمه: علی آخشینی، مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی
- لطفی پور، کاظم (۱۳۷۱)، درآمدی بر اصول ترجمه، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- لیند، آجتتا (۱۳۷۱)، سواد آموزی بزرگسالان در جهان سوم، بررسی هدف ها و راهبردها، ترجمه: مرتضی مشتاقی، تهران: انتشارات مدرسه
- محمد ابراهیمی جهرمی، زینب (۱۳۸۲)، « بررسی ساختار گروه فعلی در زبان فارسی گفتاری معیار در مقایسه با زبان فارسی نوشتاری معیار»، پایان نامه دکتری، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس
- مدیریت ایرانگردی و جهانگردی استان بوشهر (۱۳۸۲)، بوشهر در آئینه گردشگری، بوشهر: سازمان ایرانگردی و جهانگردی
- مدیریت میراث فرهنگی استان کردستان (۱۳۸۳)، قرآن نگل، سندج: میراث فرهنگی استان کردستان
- معین، محمد (۱۳۷۹)، فرهنگ فارسی، تهران: مؤسسه انتشارات امیر کبیر
- معینی، جمشید (۱۳۸۲)، سرزمین چهارفصل، یاسوج: انتشارات گلشن راز
- مهدیزاده، تورج و مریم پنجعلی اصل (۱۳۸۲)، درمان با آب های معدنی، اردبیل: انتشارات باغ اندیشه
- میراث فرهنگی استان قزوین (۱۳۸۲)، سیمای میراث فرهنگی قزوین، تهران: سازمان میراث فرهنگی، انتشارات و تولیدات فرهنگی
- نیلی پور، رضا (۱۳۵۸)، توانایی های دوزبانه شدن در کودکان و بزرگسالان، اهواز: دانشگاه جندی شاپور
- هادیفر، اصغر (۱۳۸۲)، راهنمای جهانگردی استان آذربایجان غربی، ارومیه: سازمان ایرانگردی و جهانگردی استان آذربایجان غربی
- هرسیون، اندرو (۱۳۷۳)، راهنمای ارزشیابی زبان، ترجمه: اسماعیل فقیه، تهران: انتشارات دانشگاه الزهرا.
- وان الس، تئو و همکاران (۱۳۷۲)، زبان شناسی کاربردی - یادگیری و آموزش زبان های خارجی، ترجمه: محمود الیاسی، مشهد: معاونت فرهنگی آستان قدس رضوی
- یول، جورج (۱۳۷۰)، مطالعه زبان، ترجمه: حسین وثوقی و اسماعیل جاویدان تهران: مرکز ترجمه و نشر کتاب

- _ Aitcheson, J. (1994), "Words in mind; an introduction to mental lexicon" Oxford: Blackwell.
- _ Akmajian, A et al (1990), "Linguistics, an Introduction to Language and Communication" Cambridge: MIT press.
- _ Bond, Guy L & Wagner (1960), "Teaching the child to Read" New York: the Macmillan Company.
- _ Brown, H, Douglas (1994) "Principles of Language learning and Teaching" Prentice Hall Regents
- _ Carol, John (1970) "The Nature of the Reading Process" Language Reading Center for Applied Linguistics.
- _ Cilice, Murcia (1991). "Teaching English as a second or foreign language. Heinle. & Heinle publishers.
- _ Chastain, Kenneth (1988), "Developing Second – language skills ; Theory and Practice " America: H B J , Publishers.
- _ Chiaro, Finoc (1973) "The Foreign Language Learner; A guide for teachers" New York.
- Khadiviniya Moghaddam, M .(1994),"The effect of activating background knowledge on reading comprehension", M.A. Thesis ,Allameh Tabataba University
- _ Larsen Freeman, Diane (1986) "Techniques and Principles in Language Teaching" OxfPress University ord .
- _ OTTO, Ford (1993) "Teaching Adults to Read" University of Winsconsin.
- _ Richards: Jack (1990) "Approaches and Methods in Language Teaching" Cambridge University Press.
- _ Ringler, L.H & C.K. Weber. (1984)."A language thinking approach to reading. San Diego. HBJ
- _ Rivers, Wilga (1981) "Teaching Foreign Language Skills" University of Chicago Press.
- _ Schonell, Fred j (1966), "The Psychology and Teaching of Reading" Edinburgh: Oliver and Boys LTD
- _ Tinker, Moles A (1962) "Teaching Elementary Reading" New York: Appleton – century – crofts, Inc.
- _ Ur, Penny (1996) "A Course in Language Teaching" Cambridge University Press.
- _ Underhill, Nick (1993) "Testing Spoken Language" Cambridge University Press.
- _ Wintry, Ruth (1996) "Classroom Observation Tasks" Cambridge University Press.
- _ Williams, James D. & Grace Snipper (1990),"Literacy and Bilingualism" Longman.
- _ Yule. George (1985) "The study of language" Cambridge University Press.

www.geocities.com/teachingwithheart/readingstrategies.html - 7k

www.glencoe.com/gln/jamestown/reading_skills/index.php

www.glencoe.com/sec/teachingtoday/tiparchive.phtml/7

www.Hamedantourism.com

www.happychild.org.uk/bkm/

www.heydarbaba.org

www.how-to-study.com/Improving%20Reading%20Skills

www.ilamzagros.com

www.indianchild.com/study/teaching-reading.htm - 8k

www.internet4classrooms.com/skills_1st

www.Iranmiras.ir

www.isu.edu/~kingkath/readstrt.html - 9k

www.kidsource.com/schwab/developing.reading.skills

www.learner.org/jnorth/tm/ReadStrats.html - 9k

www.longman.com/ae/skills/reading/

www.Lorestanmiras.org

www.nichd.nih.gov/publications/pubskey.cfm?from=nrp - 34k

www.ohiou.edu/esl/english/reading/skills

www.proteacher.com/070162.shtml

www.readinga-z.com

www.readinglady.com/ - 59k

www.sas.calpoly.edu/asc/ssl/personal.reading.imprvmnt

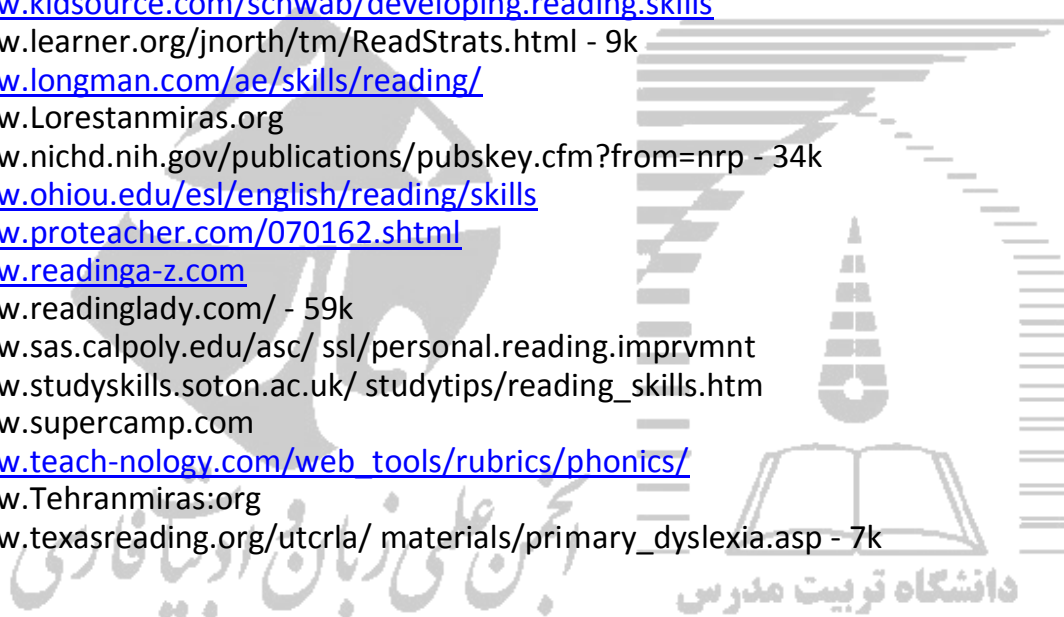
www.studyskills.soton.ac.uk/studytips/reading_skills.htm

www.supercamp.com

www.teach-nology.com/web_tools/rubrics/phonics/

www.Tehranmiras.org

www.texasreading.org/utcrla/materials/primary_dyslexia.asp - 7k

نخستین همایش آموزش زبان فارسی

www.Anjomanfarsi.ir